

Mírou naší lásky je naše oběť a služba Bohu v našich bližnících.

Exegeze Řím 12,1-21

Autor: Jaroslav Fogl, SDB
Dne: 12. 4. 2007
Místo sepsání: České Budějovice

Obsah

OBSAH.....	2
1. KONTEXT EPIŠTOLY ŘÍMANŮM.....	3
2. MÍROU NAŠÍ LÁSKY JE NAŠE OBĚŤ A SLUŽBA BOHU V NAŠICH BLIŽNÍCH.....	5
2.1. PRINÁŠEJTE SAMI SEBE V OBĚŤ. (Řím 12,1).....	5
2.2. DĚLEJTE VŠE PRO TO, ABYSTE ROZPOZNALI, CO JE VŮLE BOŽÍ. (Řím 12,2).....	5
2.3. KAŽDÝ DOSTAL POVĚŘENÍ NA ZÁKLADĚ MILOSTI, KTERÁ MU BYLA DÁNA. (Řím 12,3-6).....	6
2.4. DARY JSOU URČENY KE SLUŽBĚ. (Řím 12,6-8).....	7
2.5. MÍROU VŠEHO JE LÁSKA PROJEVUJÍCÍ SE NAŠÍ OBĚTÍ A SLUŽBOU. (Řím 12,9-16).....	8
2.6. PŘEMÁHEJ ZLO DOBREM. (Řím 12,17-21).....	10
LITERATURA.....	12

1. Kontext epištoly Římanům

Při celistvém pohledu na list sv. Pavla Římanům, kterou zřejmě napsal v roce 58 v Korintu, je možné rozdělit na několik ideových celků.

- 1,1-17 – úvod, v němž je zahrnuto oslovení a kdo je autorem (srov. Řím 1,1-5), určení pozdrav (srov. Řím 1,6-7b), důvod sepsání epištoly a téma epištoly, tedy Pavlovo evangelium (srov. Řím 1,16-17)
- 1,18-3,20 – Člověk potřebuje Boží spravedlnost – situace židů a pohanů před Kristem
- 3,21-8,39 – Vyhlášení Boží spravedlnosti, která vyplývá z víry v Ježíše Krista a jejímž základem je Boží zaslíbení.
- 9,1-11,36 – Izrael v Božím plánu
- 12,1-15,13 – Pravá bohoslužba vyplývající z žité víry, je věcí celého života a projevuje se vzájemnou službou podle různých darů.
- 15,14-16,27 – Závěr, žádost o modlitbu apod.¹

Již na prvních řádcích Pavel ukazuje, jakým způsobem chápe evangelium (srov. Řím 1,16-17), tedy radostnou zvěst zvěstovanou Ježíšem Kristem, kterého hluboce miloval a jemuž od chvíle své konverze zcela náležel.² *"Vždyť se v něm zjevuje Boží spravedlnost, která je přijímána vírou a vede k víře; stojí přece psáno: „Spravedlivý z víry bude živ“"* (Řím 1,17). Toto zdánlivě snadné východisko celé této epištoly však klade nemalé problémy jejich interpretace. Je však nutné se zabývat východisky, které vedly k tomuto pojetí Boží spravedlnosti u Pavla. Celé lidstvo se totiž provinilo proti Bohu, bylo podrobeno otroctví hříchu (srov. Řím 1,18-3,20), ztratilo tedy životodárné spojení s Bohem - Láskou, které jako bijící srdce zprostředkovávalo život, který člověk odmítl a tím začala jeho smrt (srov. Řím 5,12; 6,23). Jenže milující Bůh neodmítá člověka. Všichni jsou hříšníci a nedostává se jim Boží slávy, tedy tohoto životodárného spojení, avšak: *"jsou ospravedlňováni zadarmo jeho milostí vykopením v Kristu Ježíši"* (Řím 3,24).³ Jestliže chápeme spravedlnost čistě biblicky, tedy jako věrnost Boha, který se láskyplně sklonil k hříšnému člověku, aby uzdravil jeho zranění hříchem a vykoupil jeho nevěrnosti, a který dokonce neváhal poslat vlastního Syna, abychom skrze křest měli podíl na Jeho životě (srov. Řím 6,1n) – je tedy spasen,⁴ pak se dá říci, že skrze Kristovu smrt, vzkříšení a nanebevstoupení, tedy vrcholné události lidské spásy, a naši hluboce

¹ Srov. TENNEY, M. C. *O novém zákoně*. s. 268-272.

² Srov. TRILLING, W. *Apoštol Pavel: Misionář a teolog*. s. 46.

³ Srov. PORSCHE, F. *Mnoho hlasů, jedna víra*. s. 140-142.

⁴ Hebrejská slovesa spasit mají často význam „vytrhnout někoho z nebezpečí života“. Takto člověk vítězí nad tím, co jej ohrožuje. Když si toto převedeme na spásu člověka, pak v takovémto smyslu znamená pro člověka vítězství, život, pokoj... Je však nutné spásu chápat i eschatologicky, tedy do budoucna. Skrze smrt Ježíše jsme totiž ospravedlněni, tedy díky Boží lásce a milosrdenství nám není přičítán hřích, proto můžeme v naději očekávat den Páně, kdy s konečnou platností budeme vysvobozeni z nemoci, hříchu, utrpení a smrti, tedy z veškerého zla. - Srov. LESQUIVIT, C. a GRELOT, P. *Spása* in LÉON-DUFOUR, X. *Slovník biblické teologie*. s. 463-467.

prožívanou vírou,⁵ jsme byli ospravedlněni, tedy skrze Boží milosrdenství nám není přičítán hřích.⁶ Ovšem toto Pavlovo ospravedlnění z víry, které odmítá ospravedlnění ze zákona, tedy ten postoj, že budeme vlastní silou usilovat o dodržování jednotlivých ustanovení (srov. Gal 2,15n), neotevívá cestu svévoli, neboť víra v Ježíše Krista umožňuje, aby v nás, skrze jeho milost,⁷ mohl zemřít starý člověk plný hříchu (srov. Řím 6,6). Neboť Lásky Boha (srov. Řím 8,32), které člověk uvěří a Jemuž uvěří (srov. Řím 10,9), proměňuje člověka a zvláštním způsobem jej spojuje s Bohem, proto je možné zvolat: *"Kdo nás odloučí od lásky Kristovy? Snad soužení nebo úzkost, pronásledování nebo hlad, bída, nebezpečí nebo meč?... Ale v tom ve všem slavně vítězíme mocí toho, který si nás zamiloval"* (Řím 8,35.37). Proto hřích již nemá takovou sílu.

Avšak my jsme byli ospravedlněni zadarmo, milostí z nás byl sňat hřích, proto kdo by se odvážil zraňovat toho, který pro něho tolik udělal, nebo kdo by se odvážil pohrdat darem milujícího, vždyť tak by začal ničit vzniklý vztah. Proto vírou přijatá Boží láska (srov. Řím 5,8; 10,8-11), neumožňuje člověku lehkomyšlně upadat do hříchu nebo poškozovat druhé, ale stává se motorem lásky k Němu a bližnímu, motorem služby a oběti, o které mluví část této epištoly, v níž sv. Pavel poukazuje na správnou praxi života křesťana vyplývající z žité a hluboké víry.

⁵ Věřit znamená přijmout evangelium, které svědčí o Ježíši, který je mým Pánem. Víra je aktivním vyznáním toho, který se stal mým světlem života. Ten pohanovi umožňuje opustit modly a přiklonit se k pravému Bohu. Skrze víru člověk dochází moudrosti a poznání Krista a jeho lásky. Víra je ovšem dar, který zprostředkovává Duch svatý, podobně jako apoštolové na základě jeho daru pochopili Ježíšovu zvěst. - Srov. DUPLACY, J. *Víra* in LÉON-DUFOUR, X. *Slovník biblické teologie*. s. 553.

⁶ Srov. DESCAMPS, A. *Spravedlnost* in LÉON-DUFOUR, X. *Slovník biblické teologie*. s. 472 a PORSCH, F. *Mnoho hlasů, jedna víra*. s. 147-153.

⁷ Milost je Boží dar, v němž poznáváme velkorysost dárce vůči stvoření. Bůh dává z lásky. - Srov. GUILLET, J. *Milost* in LÉON-DUFOUR, X. *Slovník biblické teologie*. s. 225.

2. Mírou naší lásky je naše oběť a služba Bohu v našich bližních.

2.1. Přinášejte sami sebe v oběť. (Řím 12,1)

- 1. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν εὐάρεστον τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν.
- *Napomínám vás tedy, bratři, skrze milosrdenství (slitování) Boží přinášejte svoje těla jako oběť živou, svatou a bohulibou (takovou, aby se líbila Bohu); vaše duchovní (rozumná) bohoslužba.*

Jestliže Bůh pro člověka tolik udělal, že poslal vlastního Syna (srov. Řím 5,8), člověku nezbyvá, než se stát obětí pro Něho. Vždyť člověk byl ospravedlněn, jeho hřích byl sňat a pokud si uvědomuje velikost Božího daru a věří lásce Boha, kterou Bůh dokázal skrze smrt vlastního Syna, již každého z nás vykoupil, jeho úkolem - pro utvrzení vztahu s tím, jenž je počátek všeho, je projevit vděčnost za tak veliký dar, který Bůh člověku daroval a na oplátku mu obětovat (vzdát se nároku na svůj život) svůj život. Vždyť lidstvo díky svému hříchu zemřelo⁸ a život mu byl darován (srov. Řím 5,12; 1,18-3,20),⁹ proto již není jeho, ale je Bohem darovaný. To je oním Božím milosrdenstvím (slitováním – řec. οἰκτιρισμός) Proto je nutné ono napomenutí, vždyť to, co do této doby sv. Pavel prohlásil, nesmí nechat člověka sobecky přešlapovat, ale musí jej vybudit k činnosti. Musí se stát motorem jeho vděčnosti, která chce na důkaz vděčnosti plnit Boží vůli. Pouze tím, že si je člověk vědom Boží lásky a Božích darů, je za ně patřičně vděčný, může je využít pro to, aby naplnil to, co si Pán přeje. Vždyť jeho život je darem.

Bůh nechce jiný dar. Chce, aby člověk dokázal využít toho, co dostal, to se stává jeho bohoslužbou, jeho obětí živou, svatou a bohulibou.

2.2. Dělejte vše pro to, abyste rozpoznali, co je vůle Boží. (Řím 12,2)

- 2. καὶ μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοῦς εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.
- *A ne připodobňujte se tomuto věku, ale proměňujte se obnovou své mysli skrze své zkoumání, co je vůle Boží, co je dobré, bohulibé a dokonalé.*

Pokud si každý z nás správně uvědomujeme velikost daru, který jsme vírou přijali, není možné, abychom se připodobnili tomuto věku, tedy abychom se chovali podobně jako se chovají ti, kteří evangelium nepoznali. Pravá víra, jak bylo καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι πολλὰ μέλη ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιιν, uvedeno výše, člověku nedovoluje, aby se

⁸ Každý hřích usmrcuje život v člověku, proto je možné tvrdit, že lidstvo díky svému hříchu zemřelo. - pozn. autor
⁹ Srov. PORSCH, F. *Mnoho hlasů, jedna víra.* s. 142.

lehkomyslně stavěl proti Bohu. Ta spíše napomáhá, aby se takový proměnil, byl jiný, než vyžadují lidé okolo nás. Pro každého křesťana je směrodatná Boží vůle. Její hledání je velmi náročné, i když ji můžeme specifikovat velmi jednoduše. Bůh totiž *"chce, aby všichni lidé došli spásy a poznali pravdu"* (1Tim 2,4). To je východiskem, na kterém Bůh staví své záměry s každým z nás a své nároky, neboť pro každého chce to nejlepší a ví podobně jako naši rodiče, když jsme byli velmi malí, co nám prospěje. Avšak my jednotlivé kroky v životě nechápeme a někdy se vzpouzíme Jeho citlivému doprovázení, přestože jeho cesta je cestou našeho růstu v lásce. Nutností je však ono zkoumání (řec. δοκιμάζειν) toho, co Bůh s námi zamýšlí a jakým způsobem dojdeme spásy a poznání pravdy (srov. 1Tim 2,4). K poznání Boží vůle totiž nepostačí znalost Zákona (Srov. Řím 2,18), ale přimknutí ke Kristově osobě. A to je možné pouze působením Ducha svatého v každém z nás, které umožňuje poznání velikosti Boží lásky a daru, který jsme tím dostali. Takto obnovená mysl křesťana může rozeznat, co je vůle Boží, co je dobré, bohumilné a dokonalé (srov. Řím 12,2).¹⁰

Podívejme na tuto samou věc z jiné pozice. Jestliže někoho opravdově miluji a moc mi na něm záleží, stává se, že nechci, aby dělal něco jiného, než to, co si opravdově přeje. Tak to funguje ve vztahu dvou milujících lidí. Vždyť opravdová láska nikoho nikam netlačí. My však nejsme na stejné úrovni s Bohem. On je náš Otec a i v běžném životě funguje pravidlo, že pokud je synův vztah k otci velmi silný a syn si otce velmi váží, vykoná, i když třeba nerad, vše, co si otec přeje. Vždyť je mu zavázán za mnoho darů, které mu otec v životě daroval. Musí si však být vědom velikosti tohoto daru.¹¹ Když toto tvrzení převedeme do našeho vztahu k Bohu, můžeme říci, že pokud si člověk opravdově váží přijatého daru, má snahu udělat to, jak my často říkáme: „co mu vidí na očích“. Avšak je nutné obnovovat svoji mysl (řec. τῆ ἀνακακινώσει τοῦ νοῦς), tedy proměňovat jej skrze své zkoumání Boží vůle, naznačené v Kristově evangeliu, které sv. Pavel chápe jako východisko všeho (srov. Řím 1,16n).

2.3. Každý dostal pověření na základě milosti, která mu byla dána. (Řím 12,3-6)

- 3. λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως.
- Říkám totiž každému z vás, skrze milost, která mi byla dána, nesmýšlejte výš (nebud'te domýšliví) než musíte smýšlet, ale smýšlejte o sobě střízlivě (skromně), podle toho, jakou každému Bůh dal míru (jeho) víry.
- 4. καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι πολλὰ μέλη ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν,
- Jako máme totiž v jednom těle mnoho údů a ne všechny údy mají stejný úkol,
- 5. οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σῶμά ἔσμεν ἐν Χριστῷ, τὸ δὲ καθ' εἰς ἀλλήλων μέλη.
- tak my mnozí jsme jedno tělo v Kristu, jako údy (mezi sebou) navzájem,

¹⁰ JACQUEMIN, E. a LÉON-DUFOR, X. *Vůle Boží* in LÉON-DUFOUR, X. *Slovník biblické teologie*. s. 561-563.

¹¹ Srov. FERRERO, B. *Šťastní rodiče: Křesťanská výchova podle Dona Boska*.s. 10-15.

- 6. ἔχοντες δὲ χάρισμα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προφητείαν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως,
- *kteřé mají dary (charismata) podle milosti, která nám byla dána rozdílně; pokud někdo prorokuje, ať prorokuje ve shodě s vírou.*

Sv. Pavel dostává pověření od Pána, aby hlásal evangelium. Na základě této Boží milosti může jiné napomínat, neboť jemu samému bylo dáno pochopit Kristovo evangelium. On jej oslovil, povolal k zvěstování Božího evangelia (srov. Řím 1,1n) a Jemu Pavel odpověděl a začal mu z celé duše sloužit (srov. Řím 1,9). Jeho autorita k napomínání tedy vychází z jeho povolání Bohem.

Každý dostal rozdílné dary podle milosti, které mají pomoci naplňovat Boží vůli a stát se tak obětí příjemnou Bohu (srov. Řím 1,1-2). Tyto dary mají dopomoci ke spáse, kterou si Bůh přeje a dělá vše proto, aby k ní člověka nasměroval. Avšak člověk na světě není sám. K tomu, aby naplnil Boží vůli, tedy došel ke spáse, mu Bůh posílá pomoc jemu rovnou (srov. Gn 2,18). I tomuto dalšímu člověku dává dary, které mají doplňovat ty chybějící. Proto žádný z nás se nesmí vyvyšovat nad druhé, tedy povyšovat se kvůli tomu, že mu Pán dal např. více darů, než někomu z jeho bližních. Vždyť jsme jen pomocí pro druhého (srov. Gn 2,18), jednou částí z těla Kristova (srov. Řím 12,5), které byl svěřen zvláštní úkol. Jiný musí mít pochopitelně jiný úkol, neboť jinak by tělo nemohlo fungovat. Zde můžeme hledat paralelu v dříve napsaném spisu prvního listu Korint'ánům (srov. 1Kor 12,14n).¹² Vždyť každý dar Bohem svěřený vyžaduje určitou míru naší víry a též určitý závazek (srov. Řím 12,3), neboť tyto dary jsme nedostali pouze pro sebe, ale abychom se stali obětí živou, svatou a bohulibou (srov. Řím 12,1).

2.4. Dary jsou určeny ke službě. (Řím 12,6-8)

- 6. ἔχοντες δὲ χάρισμα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προφητείαν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως,
- *kteřé mají dary (charismata) podle milosti, která nám byla dána rozdílně; pokud někdo prorokuje, ať prorokuje ve shodě s vírou.*
- 7. εἴτε διακονίαν ἐν τῇ διακονίᾳ, εἴτε ὁ διδάσκων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ,
- 8. εἴτε ὁ παρακαλῶν ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδούς ἐν ἀπλότητι, ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἰλαρότητι.
- *7. Kdo má dar služby, ať slouží, kdo má dar učit, ať učí, 8. kdo má dar povzbuzovat (napomínat), ať povzbuzuje (napomíná), kdo rozdává, ať dává upřímně, kdo stojí v čele, ať je horlivý, a kdo prokazuje milosrdenství, ať ho prokazuje dobrovolně.*

Paralelu vyjmenovávání jednotlivých darů, daných nám Bohem ke službě ostatním, je možné hledat v 1Kor 12,4-31 a 2 Petr 4,10. Tam nalezneme výslovný příkaz k využívání darů ke službě svým bratřím. Vše, co může nás i druhé posunout ve vývoji, je třeba využít. Nevyužíváním daru nebo tím, že nesloužíme darem věnovaným Pánem k naší spáse i spáse jiných, přichází celé společenství, ale i my, o možnost růstu. Je však třeba si uvědomit, že Bůh si mnohem více cenní naší oběti pro druhé,

¹² Srov. RIGGS, E. *Poslanie kām rimlianite: Vāvedenie*, 3.12.2005 [on-line]. Sofia: Bulgaria Bible Team. [Cít. 14.4.2007] Dostupné na WWW: <<http://bible.netbg.com/bible/index.php?m=riggs>>

keré se stávají obětí živou, svatou a bohulibou (srov. Řím 12,1). Zde se zrcadlí ono Ježíšovo „*milosrdenství chci a ne oběť*“ (srov. Mt 9,13; 12,7; Oz 6,6). Zde je základ toho, proč by měl křesťan sloužit. Vždyť jeho služba, jeho milosrdenství je pravou bohoslužbou, která je Bohu příjemná. Toto nic jiného nenahradí. Pouze dar, kterým obdarujeme ostatní, napomáhá růstu. *"Kdo takto slouží Kristu, je milý Bohu a lidé si ho váží."* (Řím 14,18), neboť nejenže tak přináší své tělo jako oběť živou, svatou a bohulibou, ale též je přínosem pro ostatní, kteří si jej díky jeho nesmírnému přínosu do křesťanského společenství velmi váží.

2.5. Mírou všeho je láska projevující se naší obětí a službou. (Řím 12,9-16)

- 9 Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ,
- *Láska ať je nepokrytecká. Ošklivte si zlo, lněte k dobrému.*
- 10 τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι,
- *Vroucně se milujte navzájem bratrskou láskou, v úctě (cena, hodnota) se navzájem předcházejte.*
- 11 τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ κυρίῳ δουλεύοντες,
- *V horlivosti nebudte lenivými, buďte vroucího ducha, když sloužíte Pánu.*
- 12 τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες,
- *Radujte se z naděje, v soužení buďte trpěliví, v modlitbě buďte vytrvalí.*
- 13 ταῖς χρείαις τῶν ἀγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες.
- *Mějte účast na potřebách svatých¹³, spěchejte k pohostinství.*
- 14 εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας [ὑμᾶς], εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε.
- *Žehnejte těm, kteří vás pronásledují, žehnejte a neproklínejte.*
- 15 χαίρειν μετὰ χαιρόντων, κλαίειν μετὰ κλαιόντων.
- *Radujte se s radujícími, plačte s plačícími.*
- 16 τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες, μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς.
- *Sami buďte mezi sebou stejného smýšlení, nesmýšlejte vysoko, ale k nepatrným věcem se skloňte. Nebuďte chytrými sami před sebou. (Nepovažujte sami sebe za moudré).*

V této další části se sv. Pavel zabývá láskou. Vyjmenovává podobně jako u 1Kor 13 – velepísně lásky, způsob jakým se projevuje láska. Láska – *agape*, kterou je možné významově vyjádřit slovy: „Mám tě tak rád, že chci pro tebe udělat cokoli“¹⁴, nesmí být podle Pavla pokrytecká, tedy předstírající zbožnost, i když vnější skutky vypovídají o opaku.¹⁵ Jestliže chápeme *agape* jako lásku nejvyšší, která zapomíná na sebe a chce na sebe zapomenout a pro dobro druhého přinést jakoukoliv oběť, potom přirozeně musí činit druhému jenom dobře a lnout k dobrému.¹⁶ Pouze na způsobu života

¹³ Myšleny údy církve, jakožto ty, kteří jsou vlastnictvím Ježíše Krista. - Srov. *Hagios* in SOUČEK, J. B. *Řecko-český slovník k Novému zákonu*. s. 16.

¹⁴ Srov. ŠPIDLÍK, TOMÁŠ. *Živé slovo*. s. 179.

¹⁵ Srov. *Pokrytec* in ed. ŠKRABAL, P. *Příruční slovník biblický*. s. 424.

¹⁶ Srov. *Agape* in SOUČEK, J. *Řecko – český slovník k Novému Zákonu* s. 15 a 272; *Láska* in NOVOTNÝ, A. *Biblický slovník A-P*. s. 369; BONNARD, P. *Láska* in ed. VON ALLMEN, JEAN-JACQUES. *Biblický slovník*. s. 129; ŠPIDLÍK, TOMÁŠ. *Živé slovo*. s. 179.

se ukáže, jak milujeme. Láska si oškliví zlo, přestože přijímá toho, který se proti ní provinil (srov. 1Kor 13, 4-6n).

Řecké slovo *filostorgos*, které se překládá jako vroucně milující¹⁷, je možné ji v současné řeči přidělit význam hluboce milující.¹⁸ Znakem nepokryté lásky každého křesťana, je tedy bratrská láska, která se projevuje tím, že hluboce milujeme bratry a sestry, tedy ty nejbližší, pokrevní příbuzní, kterými vskutku jsou všichni pokřtění skrze Kristovu krev¹⁹, a máme k nim úctu (srov. Řím 12,10). Povinností je tedy si jich vážit, přisuzovat jim jejich hodnotu, přestože nedorozumění a napětí budou vznikat a přetrvávat. Vždyť arogantnost a neúcta k bližnímu velmi zraňuje. Křesťan by nikdy neměl přistoupit na tuto cestu tohoto věku (srov. Řím 12,2), neboť za něho někdo položil oběť. Tato láska Krista, který neváhal za mne položit svůj život, je tou cestou smiřování a cestou hlubokého milování svých bratří a sester. Ta je motorem pro překonávání své vlastní lenivosti ve službě Pánu ve svých bližních. Vždyť pokud si uvědomím nesmírnost daru, který mi Pán svojí smrtí na kříži a svým vzkříšením nabídl, nemohu zůstat lhostejným a vychladnout. Je to právě on, který živí mého ducha, aby byl vroucí a nebál se žádné služby. Tehdy mohu nastoupit cestu lásky, kdy se spolu se svými bratry a sestrami budu radovat z naděje (srov. Řím 12,12a), když mne potká nějaké soužení, budu trpělivý a v modlitbě vytrvalý (srov. Řím 12,12b). Láska se též projevuje účastí na životě svých bližních, tedy na tom, že s nimi snáším dobré i zlé a pomáhám jim, když se dostali do nějakých těžkostí (srov. Řím 12,13). Podobně se takový staví i k těm, kteří ho pronásledují a ubližují mu. Žehná a neproklíná, vždyť ví, že se jim nedostalo toliko daru poznání Boží lásky, ze které on čerpá sílu, jako bylo dáno jemu (srov. Řím 12,14). Avšak k účasti na životě někoho patří i to, že se s ním raduji, když má radost a pláču, když má smutek (srov. Řím 12,15).

Avšak Pavel se domnívá, že k lásce patří mimo jiné ještě jedna vlastnost. Pokládá totiž za velmi důležité, aby křesťané byli stejného smýšlení (řec. *to auto eis allelous fronountes*). Smysl tohoto výroku je možné hledat v porozumění, jak to překládá ekumenický překlad Bible. Je totiž třeba, abychom se snažili porozumět tomu, co mi chce druhý sdělit, nebo jaké postoje zaujal k určitým životním událostem a situacím. V jiném případě dochází k velmi ostrým střetům, které mohou skončit velmi těžkými zraněními a rozkolem. V tom často hraje svoji roli i naše povýšenost, před kterou sv. Pavel varuje. V postoji křesťana je důležité, aby se skláněl (řec. *synapagofai*) k duševním i tělesným potřebám svých bližních. Aby zapomněl na svoji „velikost“ a byl ochoten nastoupit cestu lásky, přestože zranění, která mu druhý uštědřil, jsou velmi bolestivá. Toto vše je vyjádřeno těmito dvěma řeckými výrazy - *agape* i *filostorgos*, na jejichž vysvětlení si dal sv. Pavel velmi záležet. Vždyť podle lásky se poznají křesťani (srov. Jan 13,34-35). Nikdo však nepochybuje, že tato cesta je cestou náročnou a že na ni vždy budeme slabí (srov. Řím 7,19).

¹⁷ Srov. *Filostorgos* in SOUČEK, J. *Řecko – český slovník k Novému Zákonu* s. 273.

¹⁸ Srov. *Vroucí* in PALA, K. a VŠIANSKÝ, J. *Slovník českých synonym*. s. 370.

¹⁹ Srov. VON ALLMEN, J.-J. *Rodina* in ed. VON ALLMEN, JEAN-JACQUES. *Biblický slovník*. s. 225n.

2.6. Přemáhej zlo dobrem. (Řím 12,17-21)

- 17 μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες, προνοοῦμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων·
- *Nikomu neodplácejte zlým za zlé, myslete dobro každému člověku.*
- 18 εἰ δυνατὸν τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες·
- *Jestliže to vy umožňujete (jestliže je to možné a záleží to na vás), žijte v pokoji se všemi lidmi.*
- 19 μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ, γέγραπται γάρ· ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος.
- *Sami neodplácejte (sami se nemstěte), milovaní, ale dejte místo pro Boží soud (hněv). Je totiž psáno: „Mě patří pomsta, já odplatím, praví Pán.“*
- 20 ἀλλὰ ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.
- *Ale jestliže hladový tvůj protivník, nasyť ho; Jestliže je žíznivý, dej mu pít. Tím totiž, když to uděláš, nahromadíš na jeho hlavu uhlí ohně. (CEP: tím ho zahanbíš a přivedeš k lítosti.)*
- 21 μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.
- *Nenech zvítězit zlo, ale nech zvítězit dobro nad zlem.*

Ježíš podle Matoušova evangelia, když nařídil při jeho zatýkání, aby Petr zasunul meč do pochvy, věděl, že kdo mečem zachází, mečem také zajde (srov. Mt 26,52) To by se dalo vyjádřit velice jednoduchou větou, která též vyjadřuje smysl Řím 12,17. „Zlo totiž plodí ještě větší zlo“, jak to známe i z běžného života. Když nás někdo pobouří, je velice snadné se mu pomstít. Člověk utiší momentální emoce, ale následky takového jednání mají velmi bolestivé následky. Je však třeba poznamenat, že logika lásky, jde jiným směrem. Po vzoru Ježíšova: „*milujte své nepřátele. Dobře číňte těm, kteří vás nenávidí*“ (Lk 6,27) i zde Pavel nabádá k tomu, aby v sobě křesťan nepřestoval nenávist. Měl by se snažit, aby ze své strany žil se všemi v pokoji, přestože mě ten druhý hluboce zranil a vyhlídka na jeho omluvu je nulová. Pavel totiž moc dobře ví, že osnovat mstu, člověku zatemňuje mozek a činí jej nesvobodným, protože jej postupně svazuje zlo. Ježíš podobně jako Pavel říká: „*Já však vám pravím, abyste se zlým nejednali jako on s vámi; ale kdo tě uhodí do pravé tváře, nastav mu i druhou; a tomu, kdo by se chtěl s tebou soudit o košili, nech i svůj plášť. Kdo tě donutí k službě na jednu míli, jdi s ním dvě. Kdo tě prosí, tomu dej, a kdo si chce od tebe vypůjčit, od toho se neodvracej. Slyšeli jste, že bylo řečeno: 'Milovati budeš bližního svého a nenávidět nepřitele svého.'* Já však pravím: *Milujte své nepřátele a modlete se za ty, kdo vás pronásledují, abyste byli syny nebeského Otce; protože on dává svému slunci svítit na zlé i dobré a déšť posílá na spravedlivé i nespravedlivé. Budete-li milovat ty, kdo milují vás, jaká vás čeká odměna? Což i celníci nečiní totéž? A jestliže zdravíte jenom své bratry, co činíte zvláštního? Což i pohané nečiní totéž?*“ (Mt 5,39-47) a jeho apoštol dodává: „*Nechtějte sami odplácet, milovaní, ale nechte místo pro Boží soud, neboť je psáno: 'Mně patří pomsta, já odplatím, praví Pán'*“ (Řím 12,19). Pán je totiž tím, který se zastane spravedlivého. Pokud však vezme člověk spravedlnost do svých rukou zpravidla to skončí tím, že se takový poskvrní. Cesta vede jinudy. Je to cesta pokoje, která věří v to, že Bůh uvede vše na správnou míru. On je láska a vše řeší silou lásky, proto cestou pro člověka v řešení konfliktů je možná jediné

láskou. Proto protivník má nárok na náš chléb i na naši vodu, neboť jeho zlo může být naší láskou proměněno a takový se může cítit zahanben.²⁰

Přesto však víme, že toto není lehkou cestou a člověk musí neustále bojovat, hlídat své emoce, aby v jeho srdci nezvítězilo zlo nad dobrem. Pokud však křesťan nastoupí cestu dobra a veškeré své spory a nespravedlnosti uštědřené lidmi svěří Bohu, potom se jeho cesta stane pokojnou a stane se cestou lásky. Vždyť dobro vždy vítězí a musí vítězit nad zlem.

²⁰ τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ., které se dá přeložit jako: Tím totiž, když to uděláš, nahromadíš na jeho hlavu uhlí ohně. - U tohoto nejasného textu, který sv. Pavel uvádí, je těžké rozšifrovat, co tím zamýšlel. Z kontextu celého textu však Elias Riggs navrhuje vysvětlení, že tímto úkonem jej takový člověk, který se chová hezky vůči pronásledovateli, „potrestá“ a možná ohněm žhavého uhlí spálí jeho nepřátelství, takže takový pochopí sílu lásky, která jej promění. - Srov. RIGGS, E. *Poslanie kám rimlianite*. Glava 12, stich 17-21. 3.12.2005 [on-line]. Sofia: Bulgaria Bible Team. [cit. 14.4.2007] Dostupné na WWW: <<http://bible.netbg.com/bible/index.php?m=riggs>>

Literatura

- FERRERO, B. *Šťastní rodiče: Křesťanská výchova podle Dona Boska*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-937-2
- LÉON-DUFOUR, X. *Slovník biblické teologie*. Řím: Křesťanská akademie Velehrad, 1991. ISBN neuvedeno
- NOVOTNÝ, A. *Biblický slovní A-P*. Praha: Kalich – Česká biblická společnost, 1992. ISBN 80-900881-1-2
- PALA, K. a VŠIANSKÝ, J. *Slovník českých synonym*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1994. ISBN 80-7106-059-3
- PORSCH, F. *Mnoho hlasů, jedna víra*. Praha: Zvon, 1993. ISBN 80-7113-077-X
- RIGGS, E. *Poslanie kám rimlianite*. 3.12.2005 [on-line]. Sofia: Bulgaria Bible Team. [cit. 14.4.2007] Dostupné na WWW: <<http://bible.netbg.com/bible/index.php?m=riggs>>
- SOUČEK, J. B. *Řecko-český slovník k Novému zákonu*. 2. doplněné vydání. Praha: Komenského evangelická bohoslovecká fakulta, 1973. ISBN neuvedeno.
- ed. ŠKRABAL, P. *Příruční slovník biblický*. Praha: Nakladatelství Kropáč & Kucharský, 1940. ISBN neuvedeno.
- ŠPIDLÍK, TOMÁŠ. *Živé slovo*. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 1997. ISBN 80-86045-13-7
- TENNEY, M. C. *O novém zákoně*. Český překlad: Vysoký, R., ostatní údaje neuvedeny.
- TRILLING, W. *Apoštol Pavel: Misionář a teolog*. Praha: Vyšehrad, 1994, ISBN 80-7021-130-X
- ed. VON ALLMEN, JEAN-JACQUES. *Biblický slovník*. Praha: Kalich, 1987. ISBN neuvedeno.